

Βιοτική μέριμνα και πνευματικά ενδιαφέροντα (Κυριακή Γ΄ Ματθαίου)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

(Γεωργίου Π. Πατρώνου, Ομοτ. Καθηγητού Παν/μίου Αθηνών)

Το πρώτο και κύριο πρόβλημα που θέτει η ευαγγελική περικοπή είναι η μέριμνα των βιοτικών αναγκών. Οι ανάγκες του σώματος για τροφή και ένδυση, για τον καθημερινό επιούσιο άρτο αλλά και για την αμφίεσή μας, είτε για την προ-στασία

από καιρικές συνθήκες είτε για κοινωνική προβολή, είναι ένα γεγονός αυτονόητο για όλους μας. Αυτό το αυτονόητο των αναγκών, ότι έχουμε χρέιαν «τούτων απάντων», το γνωρίζει και ο Θεός και μεριμνά με περίσσεια φροντίδα για τον καθένα μας, όπως ακριβώς για «τα πετεινά του ουρανού» και για «τα κρίνα του αγρού».

Η παραβολική και συμβολική εικόνα της ευαγγελικής περικοπής, παρμένης από την ίδια την καθημερινή ιστορική πραγματικότητα και τη φύση των απλούστερων μορφών της ζωής, είναι εξαιρετικά όμορφη και εντυπωσιακή. Τα πουλιά και τα αγριοπούλια, που κατά θαυμαστό τρόπο ζουν, τρέφονται και προστατεύονται, χωρίς καμιά άλλη μέριμνα, χωρίς να θερίζουν και να αποθηκεύουν την τροφή τους, χωρίς να τα ντύνει και να τα περιποιείται κανείς, και όμως ξεπερνούν σε ομορφιά και λαμπρότητα όλους τους βασιλείς της γης, είναι ένα πραγματικό θαύμα. Το θαύμα της πρόνοιας του Θεού για όλη τη φύση.

Και όμως αυτή την απλούστερη έννοια, ότι ο Θεός φροντίζει για όλα αυτά και πολύ περισσότερο για τις ανάγκες του ανθρώπου, την ξεχνούμε όλοι μας. Μας διακατέχει μια φρενήρης προσπάθεια και αγχώδης μέριμνα για όλα αυτά τα απλά πράγματα της ζωής που αν το σκεφτείς καλά σε πιάνει τρέλα. Και σε όλο αυτό το άγχος και την παραζάλη ο άνθρωπος ξεχνάει τα πιο σημαντικά και τα πιο ουσιώδη της ζωής. Ξεχνάει τις πιο απλές έννοιες, ότι δηλαδή το σώμα αξίζει πιο πολύ από το ένδυμα και η ψυχή από την υλική τροφή. Περιποιείται πιο πολύ την ένδυση και την εμφάνιση παρά την υγεία του σώματός του. Και από την άλλη πλευρά, φροντίζει πιο πολύ για τις ανάγκες του σώματός του παρά τις ανάγκες του πνεύματος και της ψυχής του. Αυτό, σημαίνει, ότι δεν έχει κριτήρια αξιολόγησης της ζωής, καθώς και την αναγκαία γνώση και παιδεία, ως προς το ποια επιτέλους είναι τα ουσιώδη και πρωτεύοντα και ποια τα επουσιώδη και δευτερεύοντα στην παρούσα ζωή.

Το ευαγγελικό Ανάγνωσμα προσπαθεί να μας βγάλει απ' αυτή τη σύγχυση και το σκοτάδι στο οποίο ζούμε. Γι' αυτό και το κήρυγμα της εκκλησίας καλείται να ασκήσει μια ουσιαστική κριτική, να φωτίσει το νου και διεγείρει τις συνειδήσεις των ανθρώπων. Δεν είναι επιτρεπτό, επιτέλους, να ζούμε ακόμη στο σκοτάδι, ενώ ανέτειλε το φως. Και ο Χριστός είναι «το φως του κόσμου» και το φως της ζωής μας.

Φως και σκότος

Η εικόνα του οφθαλμού σε σχέση με το φως είναι ιδα-νική αλλά και εντυπωσιακή. Ο Ιουδαίος συνεννοείται με εικόνες, παραβολές και σύμβολα. Ο Ιησούς γνωρίζει πο-λύ καλά τη γλώσσα του λαού και κάνει αριστοτεχνική χρή-ση των συμβόλων. Ο λόγος του Ιησού δεν είναι ιδεολογι-κός λόγος. Μιλάει τη γλώσσα της φύσης, της καθημερινό-τητας και τη γλώσσα των συνειδήσεων. Μπαίνει στην καρ-διά των γεγονότων και αποκαλύπτει την αλήθεια της ζωής χωρίς παρανοήσεις και συγχύσεις.

Το μάτι είναι το λυχνάρι του σώματος και της ζωής. Και το μάτι λειτουργεί απλά, ανεπιτήδευτα. Για να είναι το σώμα φωτεινό και να ξέρεις που βαδίζεις, πρέπει να είναι «ο οφθαλμός απλούς». Συνήθως οι άνθρωποι έχουν χάσει την απλότητα και τη φυσικότητα της ζωής. Ενεργούν και λειτουργούν περίπλοκα, βάσει προγραμματισμών και σκοτεινών υπολογισμών. Δεν ξέρεις πια, γιατί σε πλησιά-ζει ο ένας και γιατί σου χαμογελάει ο άλλος. Πέφτουμε συ-νεχώς σε παγίδες. Η καθημερινή ζωή και οι σχέσεις μας έχασαν την απλότητα και τη φωτεινότητα και έχουν γίνει περίπλοκες και σκοτεινές.

Και αυτό οφείλεται σε ένα είδος διαστροφής μας. Τα μάτια μας δεν είναι φωτεινά. Έχουν χάσει την παιδική αθωότητα. Γίνουμε πονηροί και υποψιαζόμαστε τα πάντα και τους πάντες. Οι σχέσεις μας, συζυγικές, οικογενεια-κές, επαγγελματικές και κοινωνικές, κινούνται στο γκρίζο χρώμα των υποψιών. Μάλλον αρεσκομάστε να κινούμα-στε στο σκοτάδι παρά στο φως.

Ο ευαγγελιστής Ματθαίος αποφαινεται: «εάν ο οφθαλ-μός σου πονηρός η (τότε)

όλον σου το σώμα σκοτεινόν έσται». Και ο ευαγγελιστής Λουκάς προσθέτει: «όταν ο οφθαλμός σου απλούς η, (τότε) και όλον σου το σώμα φω-τεινόν εστί». Αυτές είναι απλές κουβέντες και στην απλότητά τους βρίσκεται η αλήθεια. Το πρόβλημα αρχίζει όταν στο σκοτεινό μυαλό μας τα πράγματα αλλάζουν τη φυσική τους θέση και το φως το βλέπουμε ως σκοτάδι και το σκο-τάδι ως φως· «ει ουν το φως το εν σοι σκότος εστί, το σκό-τος πόσον;», εάν το ψέμα το βαπτίζεις εσύ σε αλήθεια, επειδή έτσι σε συμφέρει, τότε η αλήθεια σου δεν έχει κα-μιά αξία και είναι σκοτεινή υπόθεση! Πράγματι, για πολ-λούς υπάρχει εσκεμμένη σύγχυση μεταξύ της αλήθειας και του ψεύδους, μεταξύ του φωτός και του σκότους. Το μυαλό τους είναι άρρωστο και η ζωή τους ουσιαστικά οδηγείται στη διαστροφή και καταστροφή.

Θεός και μαμωνάς

Αυτή η διαστροφή έχει το αίτιό της. Δεν είναι κάτι το απλό και επιφανειακό. Πηγαίνει βαθύτερα, στις βασικό-τερες επιλογές της ζωής. Το πρόβλημα αρχίζει από το τί θεωρούμε ως πρώτο και μέγιστο στις επιλογές μας. Το ιε-ρό Ευαγγέλιο, μας λέει, «ζητείτε πρώτον την βασιλείαν του Θεού και την δικαιοσύνην αυτού» και όλα τα άλλα έπονται. Εμείς συνήθως προτάσσουμε όλα τα άλλα, δηλαδή την τροφή, την ένδυση, την κοινωνική και οικογενειακή κατοχύρωση, τα καθαρά υλικά και κοσμικά θέματα, ενώ η πνευματική ζωή και η εσχατολογική προοπτική της ύπαρ-ξής μας, τοποθετούνται σε δεύτερη μοίρα, εάν δεν αγνοούνται από πολλούς παντελώς.

Μα έτσι ενεργούν και λειτουργούν και οι κοσμικοί χω-ρίς πίστη άνθρωποι. Οι άπιστοι και οι κοσμικές κοινωνίες, τα «έθνη» και οι ειδωλολάτρες της εποχής εκείνης και όλων των εποχών, τα ίδια υλικά ενδιαφέροντα έχουν και «πάντα ταύτα επιζητούσιν». Ποιά η διαφορά τότε; Η ζωή και των χριστιανών συντάσσεται με το ήθος και την πολιτεία των άλλων κοσμικών ανθρώπων. Και οι μεν κοσμικοί είναι έντιμοι και ειλικρινείς. Ανάλογα με τις πεποιθήσεις τους είναι και οι επιλογές τους. Η τραγικότητα βρίσκεται στους χριστιανούς, οι οποίοι άλλα πιστεύουν και κηρύσ-σουν και άλλα εφαρμόζουν στη ζωή τους. Με άλλα λόγια παίζουν κατ' ουσίαν ένα επικίνδυνο και τραγικό παιχνίδι πίστεως και ζωής.

Το σημερινό, όμως, ευαγγελικό Ανάγνωσμα έρχεται να ξεδιαλύνει τα πράγματα και να φωτίσει τα διλήμματα των επιλογών μας: «ουδείς δύναται δυσί κυρίοις δουλεύειν..., ου δύνασθε Θεώ δουλεύειν και μαμωνά». Δεν μπορούμε να το παίζουμε πνευματικοί άνθρωποι από τη μια πλευρά και από την άλλη να είμαστε οι χειρότεροι υλόφρονες άνθρω-ποι, που σωρεύουν πλούτη και κοσμική δύναμη. Αυτό φα-νερώνει μια τραγική πνευματική σχιζοφρένεια και ανασφάλεια. Φαίνεται πως δεν πιστεύουμε σε τίποτε, όταν συγχέουμε την πίστη με την κοσμική συμπεριφορά,

όταν εμπορευματοποιούμε την πνευματική λειτουργία και την καθιστούμε κοσμική εξουσία, όταν δεν διακρίνουμε τον Θεό από τον μαμωνά. Επιτέλους, ή με τον Θεό ή με τον μαμωνά, αυτό απαιτεί και η απλή λογική.

Η Αποκάλυψη του Ιωάννη έχει μια φοβερή διατύπωση γι' αυτούς που παίζουν το ανέντιμο αυτό παιχνίδι, μετα-ξύ πίστεως και απιστίας. Γι' αυτούς που θέλουν να κερδί-σουν τον κόσμο αυτόν αλλά και τον μέλλοντα, να τα έχουν καλά και με τον Θεό και με τον διάβολο. Ο Θεός, λέει, θέ-λει τους ανθρώπους ή θερμούς ή ψυχρούς, τους ενδιάμεσους που παίζουν το διπλό παιχνίδι θα τους «εμμέσει». Είναι προτιμότερος ένας έντιμος άπιστος παρά ένας ανέντιμος πιστός. Δεν υπάρχει πιο απεχθές γεγονός από έναν ανέντιμο και υλόφρονα πιστό. Πρόκειται για τραγικούς διπρόσωπους ανθρώπους, που παρά τη συγκέντρωση πλούτου και δύναμης είναι φριχτά δυστυχισμένοι.

(Γεωργίου Π. Πατρώνου, Ομοτ. Καθηγητού Παν/μίου Αθηνών, Κήρυγμα και Θεολογία, τ. Α', εκδ. Αποστ. Διακονία, σ. 48-52).